

РОЗВИТОК ІНСТИТУТУ АДВОКАТУРИ НА ЗЕМЛЯХ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ ТА ПІВНІЧНОЇ БУКОВИНИ У ХVІІІ – ХІХ СТ.

адвокатура в Україні пройшла тернистий шлях. історично так склалося, що Україна потрапляла під гніт різних держав, була поділена на частини, а тому подальший розвиток адвокатури здійснювався за різним законодавством. відомо, що землі східної Галичини та Північної Буковини із сер. ХІV ст. перебували під пануванням Польщі, а з 1772 р. – австро-угорщини; Буковину окупувала Австрія. ця обставина зумовила і специфічні умови розвитку інституту адвокатури на цих землях.

у 1778 р. було розроблено, хоча і не було прийнято "Зібрання судових прав", яке часто називали кодексом Заморського. стаття 13, що складалась з 27 параграфів, фактично була законом про адвокатуру. він встановлював норму, згідно з якою адвокатом могла бути особа, яка досконало знала польську і латинську мови, засвоїла добрі звичаї, мала знання права: публічного і цивільного, природного і римського, знала історію.

Після отримання юридичної освіти кандидат адвокатури проходив стажування в суді протягом трьох років, виконуючи канцелярську роботу. лише після цього він міг проходити стажування у патрона. Завершивши проходження практики у патрона кандидат допускався до так званої патронізації при судах. це означало, що він мусив скласти адвокатський іспит, скласти присягу, після чого ставав патроном.

як відомо в 1772 р. відбувся і поділ Польщі. розвиток адвокатури в різних провінціях відбувався під впливом законодавства держав-окупантів. Приміром для князівства варшавського 22 липня 1807 р. було прийнято конституційний закон, який на багато років визначав порядок діяльності адвокатури. Палестра поділялась на патронів, адвокатів та меценатів. Патронів визначав міністр справедливості на подання трибуналу і інстанції, адвокатів – за поданням апеляційних судів, меценатів – за поданням міністра

справедливості королем. отже найбільш кваліфіковані і знатні захисники називались меценатами.

Помітного розвитку інститут адвокатури в Галичині і Буковині набув після приєднання цих земель до австро-угорщини. одним із перших, як професійного українського адвоката того часу називають андрія ангелловича 1766 р.н. станом на 1849 р. в Галичині та Буковині вже налічувалось 81 адвокат, а в 1876 р. – 229 адвокатів.

у період весни народів та українського національного відродження різко збільшується кількість українських адвокатів, які все частіше і частіше бали лідерами політичних партій, очолювали боротьбу українського народу за свої права.

уже за законом від 1 травня 1781 р. від особи, яка мала намір стати адвокатом вимагалось: наявність вищої юридичної освіти, ступінь доктора права, проходження практики у адвоката без зазначення строку і складання іспитів. крім того, кандидат мусив мати незаплямовану репутацію: відсутність будь-яких боргів, добру поведінку в приватному житті тощо.

За тимчасовим Положенням про адвокатуру від 16 серпня 1849 р. передбачалося: утворення адвокатських палат, як органів самоврядування адвокатів; порядок розгляду справ про дисциплінарні проступки адвокатів; порядок відсторонення адвоката від виконання ним його функцій. тимчасове Положення і надалі підтверджувало вимоги до кандидатів до адвокатури.

Положення 1868 р. про адвокатуру вперше закріпило самоврядування і автономію адвокатури, скасувало повноваження міністра юстиції приймати щодо кожного адвоката рішення про допуск до виконання ним своїх функцій.

Положення дещо змінило вимоги, що висувалися до осіб, які бажали бути адвокатами. Зокрема: встановлювалося, що кандидат мав пройти уже 7 р. юридичну підготовку, складання іспиту і наявність ступеня доктора не були обов'язковими, їх можна було замінити 5 р. перебування на посаді радника суду.

органами адвокатського самоврядування були адвокатські ради. На загальних зборах адвокатів, що проводилися в приміщенні львівської ратуші обиралися посадові особи до ради.

1 квітня 1872 р. в австрії було прийнято адвокатський дисциплінарний статут. він передбачав створення при кожній адвокатській палаті дисциплінарної ради, яка обиралася всіма адво-

катами палати строком на 3р. дисциплінарні провадження проти адвокаторада розпочинала попереднім слідством: допитувала обвинуваченого, інших причетних осіб, робила зводина віч-на-віч тощо. дисциплінарний статут встановлював вичерпний перелік покарань, що застосовувались до адвокатів: догана, штраф, тимчасове усунення з посади на строк до 1 р., виключення зі списку адвокатів. виключений зі списку адвокатів був вправі через 3 р. клопотати про поновлення його у списку.

кінець ХІХ і час до початку і світової війни вважається золотим періодом у розвитку української адвокатури під владою австро-угорщини. українські адвокати виконували не лише суто професійні обов'язки, вони часто ставали політичними борцями за національні і політичні права українського народу.

Прогресивна політична діяльність адвокатури не залишалась поза увагою офіційної влади. Подекуди вона намагалась спровокувати і сфальсифікувати проти таких адвокатів обвинувачення.

для значної частини тогочасних адвокатів характерним було жертвоне служіння народу шляхом безвідмовного виконання професійного обов'язку адвоката. Не гонорар, а веління серця і національна ідея були визначальними в роботі адвокатів.

отже, підсумовуючи викладене, можна зробити такий висновок: у досліджуваній нами період українська адвокатура не змогла набути своїх особливостей та специфічних рис. адже, як відомо, україна у ці роки не мала своєї державності. тому й інституції держави, до яких в повною мірою належить й адвокатура, не могли належним чином розвиватися.